

Влияние на креативните счетоводни практики при оценка и оповестяване на стопанските факти във финансовите отчети по примера на ENRON

Константин Велчев

Impact of creative accounting practices on announcing business facts in financial statement following ENRON

Konstantin Velchev

Abstract

The report focuses on the creative practices used by management in preparing and announcing Financial Statements and their influence on the fidelity of the information reported, following the example of Enron. The creative techniques used are dwelled upon in detail, as well as their effects on the factual and reported financial and economic company standing.

Key Words: quality of accounting information, fidelity of financial statements, manipulation of accounting evaluations, bankruptcy, liquidation, corporate crimes.

„Креативното счетоводство не противоречи на закона. То оперира в рамките и следва буквата на закона и счетоводните стандарти, но съвсем ясно противоречи на духа и на двете... По същество това е процес на използване на правилата, тяхната гъвкавост и пропуските в тях, с цел създадените финансови отчети да изглеждат някак различно от това, което е предписано. Състои се от пречупване на правилата и търсене на вратички в тях.”¹

Основна цел на този доклад е да фокусира вниманието на аудиторията върху най-често използваните креативни практики от известни и огромни по мащаби компании по света, и на тази база да провокира мисълта към систематизиране на: кръга от лица, мотивите и ситуациите, в които се използват тези практики, а така също и влиянието, което те оказват върху оповестяванията на информация от тях във ФО. За да си отговорим на всички тези въпроси, представяме на вашето внимание реалността за световна компания, прекратила своето съществуване поради прекомерното и неконтролирано ползване именно на тези техники.

ВЪВЕДЕНИЕ

От началото на 1990г. до края на 1998г., цената на акциите на Enron се покачва с 311%, скромно увеличение в сравнение с темпа на растеж на индекса S&P 500. През следващите години промените в цената на акциите на Enron са драстични - увеличение с 56% за 1999г. и последващо увеличение с още 87% за 2000г., като за същия период S&P 500 реализира увеличение с 20% за 1999г. и последващо намаление на темпа с 10% за 2000г. Към 31 декември 2000г., като доказателство за високите очаквания на инвеститорите за бъдещето на компанията, цената на една акция се котира фондовата борса за 83.13 долара, а пазарната капитализация възлиза на над 60 милиарда долара. Нещо повече, Enron е оценена като компанията с най-голям иновационен потенциал в САЩ. И все пак, в рамките на една година имиджа на компанията се срива и цената на акциите се понижава².

Създателят на компанията Кенет Лей (Kenneth Lay) през 1985г. обединява две газови компании и така поставя началото на легендарния Enron. След обединението новоучреденото предприятие разполага с 37 000 мили газопроводи. През 80-те години са направени значителни законови промени в част от щатите, с които се дерегулират цените на пазара на пригоден газ. Освен в бизнеса с природен газ, компанията се включва активно и в търговията на фондовите пазари с дериватни инструменти, електрическа енергия, въглища, стомана, хартия и целулоза, вода и оптични кабели. Поема международни проекти за изграждане и управление на

¹ Naser, K., (1993). Creative Financial Accounting: its nature and use. Prentice Hall, London.

² Citi Explains How It Hid Risk From the Public. Wall Street Journal, July 14, 2010. www.online.wsj.com

енергийни съоръжения. До 2001г. Enron се превръща в конгломерат, който притежава и управлява газопроводи, електроцентрали, предприятия за целулоза и хартия, както и водни станции, разпръснати из целия свят.

ПРИОРИТЕТИ ВЪВ ФИНАНСОВОТО УПРАВЛЕНИЕ НА ENRON

Enron, начело с главният финансов директор Джефри Скилинг (Jeffrey Skilling), се възползва в максимална степен от гъвкавостта на нормативната база, за да представи пред инвеститорите и обществото една „розова“ картина за работата на компанията. Въпреки привидното придържане към нормативната уредба, счетоводните процедури и оценките, оповестяването, на стопанските факти е подчинено на формалното им съблюдаване. В своето управление Скилинг се води от 3 изходни изгодни разбирания:

1. Публичното дружество следва да притежава по-малко активи (т.нар. light asset company model);

2. Активно, но формално използване на концепцията за справедливата стойност при оценка и представяне на отделните отчетни обекти във ФО (т.нар. mark to market);

3. Активна експлоатация на възможностите за заобикаляне на общите правила чрез създаване на предприятия със специална цел (Special Purpose Entities, SPEs).

Под давлением на Скилинг, ръководството е убедено, че активите на предприятието са източник на тяхната сила и приходи, **но в същото време те генерират излишни разходи**. Според Скилинг ключа към пълното доминиране на финансовите пазари е информацията, и т.нар. „тежки“ активи трябва да бъдат държани само за генерират информация за тях. Намалване на материалните активи би спомогнало за получаване на по-висока възвращаемост на активите, поставяйки Enron в чудесна позиция на международния фондов пазар с цел привличане на нови инвеститори. Следвайки тази изкривена логика, продиктувана от формалното приложение на показателя за възвращаемост на активите, ръководството на Enron предприема политика на освобождаване от някои „тежки“ (heavy) материални активи. Така към края на 2000г. Enron притежава около 5000 мили или 13.5% по-малко газопроводна мрежа в сравнение с 1985г.-годината на учредяване на компанията.

Счетоводната политика в обичайния бизнес на Enron с природен газ се определя като сравнително разбираема и ясна. Докладите на Комисията за ценни книжа (SEC) на САЩ констатира, че през всички отчетни периоди компанията регистрира действителните разходи за доставки на газ и действителните приходи, реализирани от продажбата им. При изготвяне на ФО обаче се използва подхода mark to market, което е напълно в реда на нормата, но това означава, че при подписване на дългосрочен договор сегашната стойност на бъдещите входящи парични потоци се признава като приход, а сегашната стойност на очакваните изходящи парични потоци по изпълнението на договора се признава за разход. Нереализираната печалба и загуба от промените в пазарните цени, т.е. разликата, която възниква между оценката по СПС в момента t (планова СПС) и фактическия размер на оценката в момента на нейното възникване ($t+1$) на дългосрочните договори, които не са хеджирани, в последствие следва да се отчетат ефективно като част от финансовият резултат през периода на тяхното проявление. Некоректното изпълнение на тази процедура нарушава правилността на информацията, оповестявана във ФО, като позволява да се прикрият загуби чрез прехвърлянето им от една година към друга (текуща към следваща), какъвто е случая с няколко договора за газ на Enron. Тук възниква въпроса дали е уместно прогласяване на правила, чието нарушение поради недоброръководност (по вина или по непредпазливост) би довело до такова генерално изкривяване на информацията за финансовото състояние. Важен е въпроса и за това дали мястото на подобен подход следва да бъде вменено като задължение на счетоводната отчетност или на мениджмънта чрез реализацията на отчета за дейността, и в частност - бизнеспрограмата на управленския екип. Тук практиката на Enron поставя с голяма тежест проблема за дефиниране на понятието „съществена несигурност“ и понятието „сигурност“. До какъв период от време следва да се намери сигурност за наличие на това бъдещо събитие, за да

се твърди към конкретна дата, че то е налично? Кои факти се вземат предвид във връзка с оценката? Как се разпределя доказателствената тежест на тези факти? На какъв период се прави тази преценка, касаеща настъпването на бъдещото събитие? Много и все дискуссионни въпроси. В тази връзка интерес представлява договор между Enron и Blockbuster Video за въвеждане на услугата „развлечение по заявка“, сключен през юни 2000г. със срок от 20 години. По силата на това споразумение, Enron се задължава да съхранява, кодира и изпраща електронния сигнал на развлекателните програми по своята глобална мрежа. Проектът стартира в няколко десетки жилища в Портланд, Сиатъл, Солт Лейк Сити, като интернет сървърите са поставени в приземните етажи на жилищните сгради. Въз основа на тези пилотни изпълнения по договора, компанията изчислява и признава като приход над 110 милиона долара във връзка с договора, въпреки че съществува сериозна несигурност относно техническото изпълнение на поетите ангажименти и търсенето на този вид услуга на пазара. Друг фрапиращ случай е договор с Eli Lilly на стойност 1.3 милиарда долара за период от 15 г. Само на база информация от договора Enron признава над половин милиард долара като приход и съответстващите разходи, но към този момент щата Индиана все още не е дерегулирал пазара на електроенергия, което налага на Enron да предскаже кога тази дерегулация ще настъпи, както и резултата от нейното въздействие върху разходите по договора за следващите години.

Приблизителните оценки представляват сериозно предизвикателство при определяне на справедливата стойност на инвестициите, държани за търгуване от Enron, за които липсва ясно изразени пазарни цени. В тези случаи цената е определяна чрез използване на независими оценители и анализа на паричните потоци. Впечатление прави, че твърде често висшето ръководство на компанията е манипулирало вътрешните си правила за оценка на тези инвестиции, с цел да се получи желания резултат. Например през IV-то тримесечие на 2000г. неправилно е завишена оценката на една от най-големите инвестиции, държани за търгуване – Mariner Energy, с около 100 милиона долара.

В своята дейност Enron до голяма степен разчита на структурирани сделки, които включват създаване на дружество със специална цел. Дружествата със специална цел представляват предприятия, създадени от поръчител, но финансирани от независим инвеститор. Интересен пример е дружество SPEs, създадено по поръчение на Enron и използвано за финансиране на покупката на газ. В замяна на това, инвеститорите в SPEs получават приходите от последваща продажба. За целите на финансовата отчетност следва да се спазват редица правила, за да се определи дали SPEs е отделно дружество от това на неговият поръчител. Критерият за отделимост изисква кумулативно изпълнение на следните изисквания: наличие на независим собственик - трето лице, чийто капитал е „в риск“, а размера на неговият дял трябва да е не по-малко от 3% от капитала на дружеството, а също така да притежава и контрол над предприятието. Ако тези условия не са изпълнени, финансовите резултати на SPEs следва да бъдат консолидирани в бизнеса на поръчителя. Дружествата със специална цел Enron използва в две направления: за финансиране на покупка на договори за бъдеща доставка на газ от производителите към енергийните дружества и за постигане на цели, свързани с финансовата отчетност на компанията. Например през 1997г. Enron решава да закупи дела на свой партньор в едно от многобройните си съвместни предприятия, но не желае да отчете задължения в баланса си във връзка с финансирането на сделката. За целта се използва дружество Chewco, контролирано от висш директор на Enron, което набира финансови средства чрез заем, обезпечен от Enron, и ги използва за закупуване на дела на стойност 383 милиона долара. Сделката е структурирана по начин, позволяващ на Enron да не консолидира финансовите резултати на Chewco или на съвместното дружеството, с което успешно е реализирана креативна практика.

Публична информация от дела на sec³ във връзка с дейността на ENRON

Обвиняеми	Обвинение и мотиви на SEC
<p>Кенет Лей (Kenneth Lay), Джефри Скилинг (Jeffrey Skilling), Ричард Коузи (Richard Causey) и тримата изпълнителни директори на Enron⁴</p>	<p>Според обвинението, обвиняемите са манипулирали отчетените финансови резултати на компанията и са правили неверни и подвеждащи публични изявления относно финансовото състояние и постигнатите резултати от Enron. В резултат на тяхната измамна схема, тримата и редица други са спечелили и прибрали милиони долари под формата на заплати, бонуси и продажба на акции на дружеството на цени, завишени чрез измамни средства. Някои по-важни техники, използвани за постигнатите целите са:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Създаване на дружество със специална цел LJM. Чрез него Лей и Коузи неправилно прехвърлят активи извън баланса, създават приходи чрез фалшиви сделки, неправилно повишават стойността на инвестиционния портфейл на Enron, включително и чрез промяна на датата на документите. 2. Използвани са скрити заеми, представени като продажба на активи, с цел да се прикрие реално задължение и то да се представи като приход. Тези сделки представляват фиктивна продажба, тъй като Enron запазва правото си да контролира тези активи. Чрез използване на подобна практика през периода 1998-2001 г. Enron успява да скрие и да не представи в баланса си задължения за над 2.6 милиарда долара, генерирайки с това повече от 1 милиард долара фиктивни приходи и около 2 милиарда долара парични потоци от оперативната дейност. 3. Създаване и манипулиране на отчетените приходи чрез неправилно използване на резервите. През периода 2000-2011г. печалбата от бизнеса с електрическа енергия драстично се повиша по различни причини, включително и поради бързо нарастващите цени на ел.енергията в западната част на САЩ, особено в Калифорния. Ако това внезапно и рязко увеличение на печалбите стане известно на обществото, тогава би станало ясно, че приходите от този бизнес са главно обвързани с цената на продукта, а не с количеството потребна енергия. За да прикрият степента и нестабилността в печалбите от търговия с ел.енергия, висшия мениджмънт предприема техники, с които скрива стотици милиони долари печалби по счетоводните сметките за резерви. Към 2001г. в салдата на тези сметки се съдържат повече от 1 милиард долара недеklarирани доходи. 4. Липсва оповестяване във ФО, публикуван през октомври 2001г., за обезценка на положителната репутация, свързана с един от основните активи на компанията – Wessex Water Services. Това оповестяване се налага от замяната на съществуващото правило, по силата на което положителната репутация се амортизира с ново визирано в разпоредбите на Statement of Accounting Standard № 142, “Goodwill and Other Intangible Assents” (FAS 142), по силата на което се елиминира възможността за прилагане на амортизационен подход и налагат подхода за периодичната оценка на стойностите на положителната репутация, като вменява и задължение за оповестяване на стойността на положителната репутация, както и загубите от обезценката включително и в междинните ФО изготвяни и докладвани в края на всяко тримесечие. Към края на септември 2001г. стойността на положителната репутация възлиза на 700 милиона долара. В началото на октомври се проявяват условия за обезценка и Enron следва да отчете и оповести обезценката, освен ако успее да покаже, че възнамерява да преследва стратегия на развитие в бизнеса на Wessex Water Services. Лей и Коузи знаят, че Enron нито възнамерява, нито има финансови възможности да преследва подобна стратегия и въпреки това заявяват, включително и пред своите одитори, че ще се преследва стратегия на растеж и не оповестяват загуби от обезценка на репутацията, свързана с Wessex Water Services.

³ Securities and Exchange Commission - Комисията по ценни книжа и фондови борси на САЩ

⁴ Securities and Exchange Commission v. Richard A. Causey, Jeffrey K. Skilling and Kenneth L. Lay, Civil Action № H-04-0284 (Harmon) (S.D. Tx) (July 8, 2004) (Second Amended Complaint). www. Sec.gov

Merrill Lynch & Co., Inc.⁵	<p>Според обвинението, обвиняемото юридическо лице чрез четири бивши висши служители е подпомагало Enron при извършване на счетоводни манипулации на финансовите резултати чрез осъществяване на две фиктивни сделки в края на 1999г. Ефектът от тези сделки е представен в завишение на финансовите резултати на Enron.</p> <p>Първата от двете сделки представлява договореност между двете компании, по силата на която Merrill Lynch & Co., Inc. купува дял в нигерийски шлепове (Nigerian barges) с изричното разбиране, че Enron ще организира продажбата на закупения дял в рамките на шест месеца при определен процент възвращаемост. По същество тази сделка в чистия си вид представлява договор за заем, защото рисковете и ползите от собствеността на шлеповете не са прехвърлени на Merrill Lynch & Co., Inc. Enron изпълнява задълженията си по договора и като резултат от това успява да прибави около 60 милиона долара към отчетените приходи за четвъртото тримесечие на 1999г., увеличавайки нетните си приходи от 199 милиона долара на 259 милиона долара или с 33%.</p> <p>По втората транзакция двете компании сключват договореност за две енергийни опции – една материална и една финансова, за които висшите служители на Merrill Lynch & Co., Inc. са знаели, че имат за цел увеличение на приходите на Enron с около 50 милиона долара. По-късно с помощта на тази транзакция Enron успява да увеличи показателя „печалба на една акция“ („доходност на акция“) за 1999г. от 1,09 до 1,17 долара. Merrill Lynch & Co., Inc. знае, че ефекта от тези сделки ще има значително въздействие върху отчетените финансови резултати от Enron, цената на акциите на компанията, както и върху тантиемите, получени от висшето ѝ ръководство. Възнаграждението за Merrill Lynch & Co., Inc. от описаните сделки възлиза на 17 милиона долара.</p> <p>Без да признава или отрича твърденията за тази сделки, Merrill Lynch & Co., Inc. сключва споразумение със SEC и се съгласява да заплати 80 милиона долара обезщетение.</p>
--	---

⁵ Securities and Exchange Commission v. Merrill Lynch & Co., Inc., Daniel H. Bayly, Thomas W. Davis, Robert S. Furst, Schuyler M. Tilney, Case № H-03-0946(Hoyt) (S.D. Tx); Washington, D.C. Litigation Release № 18038/ March 17, 2003; Accounting and Auditing Enforcement Releases № 1742/ March 17, 2003; SEC Charges Merrill Lynch, Four Merrill Lynch Executives with Aiding and Abetting Enron Accounting Fraud; Merrill Lynch Simultaneously Settles Charges for Permanent Anti-Fraud Injunction and Payment of \$80 Million in Disgorgement, Penalties and Interest. www. Sec.gov

<p>J. P. Morgan Chase & Co.⁶</p>	<p>Комисията твърди, че обвиняемото юридическо лице е подпомогнало Enron при манипулиране на финансовите резултати чрез серия от сложни структурирани финансови сделки, наречени “предплащания” (“prepaus”) за период от няколко години, предшествващи фалита на Enron. Тези транзакции са използвани за отчитане на кредитите, получени от J. P. Morgan Chase & Co., като парични потоци от оперативната дейност, а не от финансовата дейност. Цитираните сделки са нямали бизнес цел, а единствено са целели прикриване на факта за получените кредити. През периода 1997-2001г. J. P. Morgan Chase & Co. заема на Enron приблизително 2.6 милиарда долара под формата на седем подобни контракта. Сделката за „предплащане”, известна още като предплатен форуард договор за продажба, почива на схващането, че купувача заплаща предварително и в цял размер стока на доставчика в момента на сключване на договора, а продавача се задължава да достави стоките, предмет на договора, на бъдеща дата, често в продължение на няколко години. При този вид сделка купувача очаква, че пазарната стойност на сделката ще се покачи между датата на плащане и датата на фактическата доставка, а доставчика очаква, че цената ще спадне. В този смисъл и двете страни поемат риска от промяна на ценовото равнище, продиктуван от пазарната конюнктура в момента на доставка. Разликата между обичайните сделки по предплащане и тези, сключени между Enron и J. P. Morgan Chase & Co. е причината тези сделки в действителност да се приемат за заемни операции при прилагане на принципа за предимство на съдържанието пред правната форма се корени във факта, че последните са структурирани по начин, прехвърлящ риска от промяна в цената от J. P. Morgan Chase & Co. към Enron, а като следствие от това се елиминират всички рискове по сделката. Този ефект се постига чрез поредица едновременно осъществени сделки, при които Enron прехвърля ценовия риск от отсрещната страна по сделката, а именно J. P. Morgan Chase & Co., към Mahonia – дружество със специална цел и основен капиталовложител J. P. Morgan Chase & Co. Последното от своя страна прехвърля риска отново на Enron. Както в типичните сделки по „предплащане”, Enron получава паричните средства предварително, но като се вземат предвид всички обстоятелства по движението на материалния поток и прехвърлянето на собствеността и риска върху него, бъдещото задължение на Enron се свежда единствено до връщане на получените паричните средства от J. P. Morgan Chase & Co., заедно с уговорената лихва, базирана на LIBOR. Тъй като ценовия риск и дори някои транзакции, като задължителното транспортиране на стоките, са елиминирани (джирисани) на Enron, за J. P. Morgan Chase & Co. остава единствено риска Enron да не направи паричните плащания в уговорения срок, т.е кредитен риск. Така получените средства от Enron и формалното приложение на принципа за предимство на съдържанието пред правната форма довеждат до третирането на тези парични потоци като потоци от оперативната дейност, а не от финансовата дейност, въпреки че по същество представляват заемни средства.</p> <p>Оценката по справедливата стойност на договорите на компанията за бъдещи периоди може да доведе до генериране на приходи за текущия период без да генерира свързаните с това потоци от оперативна дейност. Несъответствието между приходите и паричните потоци от оперативна дейност би повдигнало въпроси за качеството и бъдещето поддържане на приходите на Enron. С други думи, хвърля се сянка на съмнение дали въобще тези приходи ще се превърнат в налични пари. Според Комисията, J. P. Morgan Chase & Co. са заели, че Enron използва тези сделки за съчетаване не ефекта от тях освен върху пасивите и приходите, така и върху възможността да се промени качествена характеристика на прихода чрез използване на „mark to market” подхода. Като резултат, Enron оповестява задълженията за получените суми по договорите с предплащане (аванси) като „задължения свързани с управление на ценовия риск”, вместо задължения по заеми.</p> <p>Без да признава или отрича твърденията за тези сделки, J. P. Morgan Chase & Co. се съгласява да заплати 135 милиона долара обезщетение.</p>
---	--

⁶ Securities and Exchange Commission v. J.P. Morgan Chase & Co., Case № H-03-28-77(MH) (S.D.Tx.); Litigation Release № 18252/ July 28, 2003; Accounting and Auditing Enforcement Releases № 1820/ July 28, 2003; SEC Charges J.P. Morgan Chase In Connection With Enron’s Accounting Fraud; J.P. Morgan Chase Simultaneously Settles Charges for \$135 Million. www. Sec.gov

Citigroup, Inc. ⁷	<p>Според обвинението Citigroup, Inc. са извършили серия от сделки с предплащане, подобни на изложените по-горе. В резултат, през отчетната 1998г. 500 милиона долара от 1.6 милиарда долара, оповестени в консолидирания отчет за паричните потоци на Enron като парични потоци от оперативната дейност, са от посочените сделки със Citigroup, Inc. За второто тримесечие на 2001г. стойността на тези сделки в отчета за паричните потоци възлиза на приблизително 1 милиард долара от общо 1.3 милиарда парични потоци от оперативната дейност.</p> <p>Особено внимание заслужава т.нар. Project Nahanni, осъществен между двете страни. Целта на този проект е да се генерират парични потоци от оперативната дейност чрез продажба на ДЦК, емитирани от САЩ (T-bills), закупени със заеми средства. Проектът е структуриран като бизнес сдружение между Enron и дружество-инвеститор, организирано от Citigroup, Inc., чрез което да участва в сделката. Това дружество „инвеститор“ е било капитализирано с 485 милиона долара заем от свързано със Citigroup, Inc. предприятие и 15 милиона долара капитал, предоставен от трета страна. Идеята е дружеството „инвеститор“ да превърне тези средства в ДЦК и в последствие да ги апортира като дялова вноска в създаваното съвместно дружество с Enron. Това дружество следва да продаде ДЦК (T-bills) (класифицирани от Enron като „инвестиции, държани за търгуване“), като по този начин генерира парични потоци от оперативната дейност. В последствие Enron ще консолидира резултатите от това съвместно дружество, в това число и прихода от продажбата на САЩ (T-bills), в своя консолидиран отчет за паричните потоци. Няколко седмици след създаването на съвместното дружество, в началото на новия отчетен период, Enron организира връщането на получения заем заедно с полагащата се лихва. В следствие на проекта, Enron създава подвеждаща представа, че тази сделка е част от нормалния бизнес на компанията за инвестиране в енергийни и технологични компании. За 1999г. описания проект, в едно със сделките за предплащане, възлизат на около 2 милиарда долара от общия размер на паричните потоци от оперативната дейност.</p> <p>Без да признава или отрича твърденията за тези сделки, Citigroup, Inc. се съгласява да заплати 101 милиона долара обезщетение.</p>
------------------------------	--

В специализираната литература са описани и редица случаи, в които Enron реализира креативните си цели с техники, които излизат извън рамките на закона и представляват откровено престъпление. През 2001г. става известно, че в някои случаи е налице нарушение на правилата за консолидация, и по-конкретно в изискването поне 3% от капитала да е собственост на независим инвеститор. Пренебрегвайки това изискване на счетоводния стандарт, Enron избягва консолидацията с тези дружества и като ефект от това занижава задълженията и завишава стойността на капитала в счетоводния баланс. На 16 октомври 2001г. дружеството обявява корекция във ФО за периода 1997-2000г., в резултат на което: приходите през този период са намалени с 613 милиона долара (23% от общите приходи); увеличени са задълженията към края на 2000 г. с 628 милиона долара (6% от общите задължения), а стойността на капитала към края на същия период е редуциран с 1.2 милиарда долара или с 10% от общия размер на капитала преди корекцията. В допълнение, към некоректното поведение на Enron се прибавят и ограничените оповестявания за отношенията на компанията и дружествата със специална цел. Единствената достъпна за инвеститорите информация е, че компанията хеджира рисковете, свързани с неликвидни инвестиции чрез сделки с SPEs. Инвеститорите всъщност не са били ясно информирани за това, че SPEs използват капитала и финансовите гаранции, дадени им от Enron, за осъществяване на операциите по хеджиране. Така на практика ефекта от хеджиране е безсмислен и тази практика има за цел само привидно да покаже, че са предприети такива сделки.

РАВНОСМЕТКА

На 2 декември 2001г. Enron обявява фалит. Причините за фалита са многобройни – стремежа на висшето ръководство да получи по-високи тантиеми, незаинтересованост на членовете на одитния комитет, тясното обвързване на компанията с нейните одитори,

⁷ Securities Exchange Act of 1934 Release № 48230/ July 28, 2003; Accounting and Auditing Enforcement Releases № 1821/ July 28, 2003; Administrative Proceeding File № 3-11192 In the Matter of Citigroup, Inc. www. Sec.gov

финансовата заинтересованост на инвестиционните банки, недостатъчната регламентираност, пропуските в счетоводните правила и редица други. Общите загуби за акционерите са оценени на над 60 милиарда долара, а над 6000 работници губят работните си места, заедно с пенсионните си спестявания. Веднага след банкрута Joe Berardino, партньор на Arthur Andersen, се опитва да обясни очевидния провал при одитирането с приложението на неясни счетоводни стандарти, включително и по отношение на предположението „действащо предприятие“, и сложните финансови отчети. Това обяснение би звучало правдоподобно, ако не беше известно, че по договор Arthur Andersen са вземали участие при разработването и прилагането на счетоводните принципи и процедури като част от консултантската им работа в Enron. На фона на всичко това изкрystalизира един от очевидните проблеми, а именно липсата на обективизъм поради факта, че одитора се налага да одитира собствената си дейност. Enron и WorldCom не са изолирани случаи в практиката на Arthur Andersen. През 2002г. почти всяка седмица избухва нов скандал с разкриването на измами в одитираните финансови отчети на различни предприятия. Тези корпоративни скандали поставят под съмнение почтеността на северноамериканския капиталов пазар пред целия свят, а това от своя страна пробужда извършването на най-драстичните промени, влияещи върху счетоводната професия от началото на 20 век насам.

Използвана литература:

1. Accounting and Auditing Enforcement Releases № 1742/ March 17, 2003.
2. Accounting and Auditing Enforcement Releases № 1820/ July 28, 2003.
3. Citi Explains How It Hid Risk From the Public. Wall Street Journal, July 14, 2010.
4. Merrill Lynch Simultaneously Settles Charges for Permanent Anti-Fraud Injunction and Payment of \$80 Million in Disgorgement, Penalties and Interest.
5. Naser, K., (1993). Creative Financial Accounting: its nature and use. Prentice Hall, London.
6. SEC Charges J.P. Morgan Chase In Connection With Enron's Accounting Fraud; J.P. Morgan Chase Simultaneously Settles Charges for \$135 Million.
7. SEC Charges Merrill Lynch, Four Merrill Lynch Executives with Aiding and Abetting Enron Accounting Fraud.
8. Securities and Exchange Commission v. J.P. Morgan Chase & Co., Case № H-03-28-77(MH) (S.D.Tx.).
9. Securities and Exchange Commission v. Merrill Lynch & Co., Inc., Daniel H. Bayly, Thomas W. Davis, Robert S. Furst, Schuyler M. Tilney, Case № H-03-0946(Hoyt) (S.D. Tx).
10. Securities and Exchange Commission v. Richard A. Causey, Jeffrey K. Skilling and Kenneth L. Lay, Civil Action № H-04-0284 (Harmon) (S.D. Tx) (July 8, 2004) (Second Amended Complaint).

За контакти:

Ас. Константин Велчев Василев
Икономически университет – Варна
K.Velchev@ue-varna.bg